

Täysistunto

Torstai 24.9.2020 klo 16.01—17.47

10. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2019 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 17/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

17.41 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä kertomus koskee vuotta 2019, ja tässä eivät esimerkiksi korontilanteen vaikutukset näy millään tavalla, mutta muutama sana kuitenkin, koska tässä kertomuksessa on ihan jotain semmoista tärkeää opittavaa meille kaikille.

”Valtion tilinpäätöksen tilintarkastuksen perusteella valtion tilinpäätös on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti. Hallituksen vuosikertomuksessa raportoidaan olennaisilta osin säädösten edellyttämistä asiakokonaisuuksista. Hallitusohjelman tavoitteesta raportoidaan kattavasti, mutta tavoitteiden suuri määrä vähentää raportoinnin strategisuutta.” Tässä tulee selvästi esille ristiriitaisuus siitä, mitä vuosikertomukselta odotamme. Vuosikertomuksen tulisi olla tiivis ja sisältää olennaiset tiedot julkisen talouden ja sen osien tilasta. Siinä tulisi välttää myös päällekkäisten tietojen esittämistä. Toisaalta tiiviys voi jättää jotain olennaistakin esityksen ulkopuolelle. Esimerkiksi kestävä kehityksen tilasta kerrotaan kolmestakin näkökulmasta, mutta valtioneuvoston omista toimista kestävä kehityksen selonteon toteuttamiseksi ei raportoida kovin selkeästi.

Ja vielä muutama huomio, joista olisi todella syytä oppia ja joihin varmasti tarkastusvaliokunnassa paneudumme tarkemmin:

”Tilintarkastusten perusteella tarkastusvirasto kiinnittää huomiota valtion talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiin menettelyihin, jotka samalla ovat perustuslain valtiontaloutta koskevien säännösten vastaisia. Näistä annettiin kielteinen laillisuuskannanotto seitsemälle kirjanpitoyksikölle. Näistä kielteisistä laillisuuskannanotoista ei kuitenkaan voida sitä johtopäätöstä tehdä, että valtion taloudenhoito ei täyttäisi sille asetettua laillisuusvaatimusta tai että kielteisten kannanottojen taustalla olisi valtion varoihin kohdistuva väärinkäytös. Kuitenkin kielteisistä laillisuuskannanottoa on aina pidettävä kyseisen viraston taloudenhoidon kannalta vakavana asiana. Talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiin menettelyihin tulee aina kiinnittää huomiota.”

Eilen kävimme täällä lähetekeskustelussa läpi Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomusta, ja siellä nostettiin samansuuntainen huoli esille. Eli tarkastusviraston toimittamassa valtion, ministeriöiden ja talousarvion ulkopuolisten rahastojen tilintarkastuksista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2020 vp

valtaosassa ei ollut mitään huomattavia puutteita, mutta joka neljäs kirjanpitoyksikkö sai kuitenkin huomautuksen. Huolestuttavaa tässä on, että huomautuksia saavat vuosittain samat kirjanpitoyksiköt. Väkisinkin tulee mieleen, että yksikön palautteen käsittelyssä ja oppimisprosessissa on jotain vialla. Tästä meidän täytyy tarkastusvaliokunnassa kyllä tarkemmin ottaa selvää. — Kiitos.

17.44 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Usein ihmisillä on se käsitys, että eduskunta on vain lainlaatija ja talousarvion hyväksyjä, mutta sillä on myös tämä erittäin tärkeä tehtävä: tarkastaa valtion toimintoja kattavasti. Meillä on nyt muutaman vuoden ollut — jaa, no kyllä se on ollut varmaan perustuslain uudistamisesta lähtien eli vuosituhannen alusta lähtien — tämä järjestelmä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa ja valtiontilintarkastajia ei enää ole. Uskoisin, että tämä järjestelmä on sinänsä hyvä: ammattihenkilöt, riippumattomat virkamiehet virkavastuulla, suorittavat tätä tarkastusta, ja sitten eduskunta saa raportit, pystyy haastamaan esille nousseet asiat, ja tarkastusvaliokunta on sitten tässä se avain ja erittäin tärkeä toimielin koko hallinnossa. Valtion budjetti on kuitenkin sitä 55—60 miljardin euron luokkaa, ja niitä varoja käytetään tavattoman monella tavalla. Tarkastustoiminta vaatii ammattitaitoa, ja sen pitää olla luotettavaa, ja sitäkin pitää valvoa.

Nyt tässä nousi vähän aikaa sitten esille nämä Valtiontalouden tarkastusviraston matkakustannukset. Niistä varmaan tarkastusvaliokunta voi hieman kysellä. Me emme niihin päässeet tilintarkastajina sisään, mutta jatkossa ne on syytä tarkistaa. En epäile — sieltä tuli sellaiset selvitykset, että ne varmaankin tyydyttävät — mutta siitä huolimatta tarkastajalakin pitää olla tarkastus, ja todella kokonaisuutena tämä tarkastaminen on keskeinen tehtävä, yhtä keskeinen kuin lainsäädäntö- ja budjettivallan käyttö.

17.46 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan vain halusin vielä kerran kiittää edustaja Kankaanniemeä erityisesti siitä kannustuksesta, minkä nyt sain tässä omassa tehtävässäni. Tämä tarkastustoiminta on minulle uutta asiaa, ja olen todellakin huomannut sekä tilintarkastajana että täällä tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtajana, että se on erittäin mielenkiintoinen maailma, ja minä olen hyvin tyytyväinen, että minä olen siihen maailmaan päässyt sisälle. Arvostan teidän, edustaja Kankaanniemi, pitkää työtänne, ja otin ja kirjasin näitä teidän muutamia vinkkejänne ja vihjeitänne itselleni ylös, koska luulen, että niistä on minulle kovasti hyötyä jatkossa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.